**T.C.**
**UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ**
**HUKUK BÖLÜMÜ**
**ESAS NO : 2015 / 115**
**KARAR NO : 2015 / 132**
**KARAR TR : 2.3.2015**

**ÖZET : Ziraat Bankası ile Sosyal Güvenlik Kurumu arasında imzalanan Gelir ve Aylık Ödemeleri Protokolünün iptali istemiyle açılan davanın; taraflar arasında akdedilen iptale konu sözleşmenin, tarafların özgür iradeleri ile akdettikleri ve dahi taraflardan kamu kurumu niteliğindeki Sosyal Güvenlik Kurumuna bir üstünlük tanımayan özel hukuk sözleşmesi olması karşısında, bu sözleşmenin iptaline ilişkin uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.**

-

**K A R A R**

**Davacı :** D.K.
**Davalı :** 1- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
2- T.C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü

O L A Y : Davacı dava dilekçesinde özetle; kendisinin emekli memur olduğunu, 1994 yılından beri emekli maaşını Sakarya T.C. Ziraat Bankası'ndan aldığını, ihtiyaç nedeniyle adı geçen bankadan "ihtiyaç kredisi" kullandığını, halen taksitlerinin devam ettiğini, emekli maaşını başka bir bankaya aktarmak için SGK'ya dilekçe ile müracaat ettiğini, SGK tarafından 10.02.2004 tarih ve B.13.2.SGK.4/45.961.090.0 ve 34.10.31 sayılı yazı ile, bahsi geçen banka ile SGK arasında 10.02.2009 tarihinde Gelir ve Aylık Ödemeleri Protokolü imzalandığını, bu protokol uyarınca, kendisinin Ziraat Bankasından kredi kullandığı için, emekli maaşının başka bir bankaya aktarılamayacağına dair cevap verildiğini belirterek, kendisinden habersiz ve haksız yere yapıldığını iddia ettiği protokolün iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Ankara 6.İdare Mahkemesi: 21.07.2010 gün, E:2010/1092, K:2010/1123 sayı ile özetle; "…Uyuşmazlığa neden olan sözleşmede (protokolde) idarenin gerektiğinde kullanmak üzere üstün yetkilerle donatıldığını gösteren bir hüküm bulunmadığı, hak ve yükümlülükler bakımından eşitliğin öngörüldüğü ve sözleşme konusu hizmetin münhasıran kamu eliyle yürütülen bir hizmet niteliğinde de bulunmadığı anlaşıldığından, anılan sözleşmenin idari sözleşme sayılmasına olanak bulunmayıp; bu niteliği itibariyle taraflar arasında akdedilen sözleşmenin idarenin özel hukuk alanında akdettiği bir sözleşme olması ve bu sözleşmeden doğan uyuşmazlığın da özel hukuk alanına girmesi nedeniyle, dava konusu sözleşmenin iptaline ilişkin uyuşmazlığın çözümü adli yargı yerine ait bulunmaktadır." demek suretiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

Davacı aynı istemle bu kez Sakarya İdare Mahkemesinde dava açmıştır.

Sakarya 1.İdare Mahkemesi: 28.08.2014 gün, E:2014/826, 2014/828 sayı ile özetle; "…Uyuşmazlığa neden olan sözleşmede (protokolde) idarenin gerektiğinde kullanmak üzere üstün yetkilerle donatıldığını gösteren bir hüküm bulunmadığı, hak ve yükümlülükler bakımından eşitliğin öngörüldüğü ve sözleşme konusu hizmetin münhasıran kamu eliyle yürütülen bir hizmet niteliğinde de bulunmadığı anlaşıldığından, anılan sözleşmenin idari sözleşme sayılmasına olanak bulunmayıp; bu niteliği itibariyle taraflar arasında akdedilen sözleşmenin idarenin özel hukuk alanında akdettiği bir sözleşme olması ve bu sözleşmeden doğan uyuşmazlığın da özel hukuk alanına girmesi nedeniyle, dava konusu sözleşmenin iptaline ilişkin uyuşmazlığın çözümü adli yargı yerine ait bulunmaktadır." demek suretiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve karar kesinleşmiştir.

Bu aşamadan sonra davacı aynı istemle bu kez adli yargı yerinde dava açmıştır.

Sakarya 2.Asliye Hukuk Mahkemesi: 19.09.2014 gün ve E:2014/692, K:2014/535 sayı ile özetle; ''…İptali istenilen sözleşme mahkememizce idari bir sözleşme olarak kabul edilmiştir. Bu tür sözleşme ile idare tek taraflı olarak hak ve yetkiler içermektedir. 2577 sayılı idari yargılama usulünün 2.maddesinde tanımlanan idari dava olarak görülmesi gereken taraflar arasında akdedilen sözleşme özel hukuk alanında düzenlendiğinden mahkememiz bu tür davalarda görevli olmayıp, yargı yolu bakımından ret kararı verilmiştir." demek suretiyle davanın görev yönünden reddine karar

vermiş ve karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Eyüp Sabri BAYDAR, Ali ÇOLAK, Nurdane TOPUZ, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Ayhan AKARSU ve Mehmet AKBULUT'un katılımlarıyla yapılan 2.3.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27.maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; 2247 sayılı Yasa'nın 14.maddesinde öngörülen biçimde, idari yargı ile adli yargı arasında olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, davacının istemi üzerine, adli yargı dosyasının son görevsizlik kararını veren mahkemece, idari yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raporlör-Hakim Selim Şamil KAYNAK'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Ziraat Bankası ile Sosyal Güvenlik Kurumu arasında 10.02.2009 tarihinde imzalanan Gelir ve Aylık Ödemeleri Protokolünün iptali istemiyle açılmıştır.

Dosya kapsamında yapılan incelemede; İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü'nün davacı D.K.'a hitaben yazmış olduğu 10.02.2014 günlü yazıda Kurum ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğü arasında imzalanan Gelir/Aylık Ödemeleri Protokolü gereği, aylıkları şubeleri tarafından ödenen ve bu aylıkları karşılığında Bankadan kredi (kredi kartı, kredili mevduat ve maaş avans kredisi hesabı olup ancak kullandırım yapılmamış olanlar hariç) kullandırılan kişilerin, kredi borçları tamamen tahsil ve tasfiye edilinceye kadar aylıklarının nakli, başka bir bankaya veya PTT işyerine yapılmadığı, bahsi geçen protokol kapsamında T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Sakarya şubesince belirtilen imkanlardan herhangi birinin kullanılmış olması nedeniyle nakil talebinin yerine getirilmediği belirtilmiştir. Davacı tarafından söz konusu protokolün iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

İptale konu protokol Sosyal Güvenlik Kurumu ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. arasında akdedilmiş olup, sözleşmenin tarafları irdelenecek olursa; Sosyal Güvenlik Kurumunun bir kamu kurumu olduğunda kuşku bulunmamakla birlikte,T.C. Ziraat Bankası A.Ş. yi düzenleyen Yasa maddelerini incelemek gerekmektedir.

4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde,

"1.Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketinin (bankalar) çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gereklerine göre çalışmalarını ve özelleştirmeye hazırlanmalarını sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmaları ile hisse satışlarına ilişkin düzenlemelerin ve hisselerin tamamına kadarının özel hukuk hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişilere satışının gerçekleştirilmesidir.

2.Bankalar, anonim şirket statüsündedirler. Bu Kanunda yer alan hükümler dışında 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile genel hükümlere tabidirler. (18.06.1999 tarih ve 4389 sayılı Yasa, 19.10.2005 gün ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 168. maddesi ile mülga olmuştur.)

3.Bankaların çalışma konuları ve amaçları, merkezleri, sermaye miktarları, hisseleri, genel kurulları, yönetim ve denetim organları, hesapları ve kârlarının dağıtımı ile faaliyetlerine, devir, birleşme, fesih ve tasfiyelerine ilişkin diğer esaslar, ana sözleşmelerinde gösterilir.

4.(Değişik: 20/6/2001-4684/1 md.) Bankaların yıllık faaliyetleri ile ilgili olarak (2000 yılı faaliyetleri dahil) genel kurullarına sunacağı yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerinin; 4389 sayılı Bankalar Kanununun 13 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasında belirtilen bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylanması şarttır.

5.233 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 399 sayılı Kamu İktisadî Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname, (…)[1] 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 6245 sayılı Harcırah Kanunu ve 237 sayılı Taşıt Kanunu ile bunların ek ve değişikliklerine ilişkin hükümler ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 13 üncü maddesi ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 277 nci maddesi 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 195 sayılı Basın İlân Kurumu Teşkiline Dair Kanun ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Malî ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname bankalar hakkında uygulanmaz."

3.maddesinin 5.fıkrasında, "(Ek: 16/7/2004-5230/7 md.) Bankalarda 4857 sayılı İş Kanununa tâbi olarak çalışanlarla bankalar arasında çıkacak ihtilaflarda iş mahkemeleri görevlidir." hükmüne yer verilmiştir.

Diğer yandan Anayasa Mahkemesi'nin 14.3.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 25.6.2002 tarih, 2002/31

E., 2002/58 K. sayılı kararında; "T.C. Ziraat Bankası ve Türkiye Halk Bankası, 4603 sayılı Kanun ile kamu iktisadi teşebbüsü kurallarına tabi iktisadi devlet teşekkülü statüsünden çıkarılarak özel hukuk kurallarına bağlı anonim şirket konumuna geçirilmişlerdir. Başka bir anlatımla belirtilen bankaların yürüttüğü hizmetler yasa ile kamu hizmeti olmaktan çıkarılmıştır. Bu durumda, statüsü değiştirilen bankalar tarafından yürütülen hizmeti, Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen genel idare esaslarına göre yapılan asli ve sürekli bir kamu hizmeti ve burada çalışan personeli de memur ya da diğer kamu görevlisi olarak nitelemek olanaklı değildir." şeklinde açıklama yapılmak suretiyle, iptal isteminin reddine karar verilmiştir.

Sonuç olarak davalı bankanın; 4603, 4684, 4743 ve 5411 sayılı kanunlar çerçevesinde tamamen özel hukuk hükümlerine tabi kılındığı, gerek personel istihdamı ve gerekse diğer işlemlerinde karlılık ve verimlilik ilkeleri doğrultusunda hareket eden sektördeki diğer özel bankalardan farkı olmayan tamamen Bankalar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre işletilen anonim şirket niteliğini taşıdığı açıktır.

19.10.2005 gün ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 2. maddesinde; "Türkiye'de kurulu mevduat bankaları, katılım bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları, yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubeleri, finansal holding şirketleri, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Katılım Bankaları Birliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bunların faaliyetleri bu Kanun hükümlerine tabidir.

Özel kanunlarla kurulmuş olan bankalar hakkında da kanunlarında yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Kanun hükümleri uygulanır.

Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler tatbik olunur." denilmek sureti ile 4603 sayılı Kanun'da hüküm bulunmayan hallerde 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun uygulanacağı, bu kanunda düzenlenmeyen konularda ise genel hükümlere göre sorunun çözüleceği belirtilmiştir.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan yasal mevzuat çerçevesinde iptale konu protokol incelendiğinde; protokolün taraflarından biri olan davalı T.C. Ziraat Bankası A.Ş.nin4603 sayılı Yasa'nın 1.maddesi ve 5411 sayılı Yasa'nın 2.maddesi gereğince genel hükümlere tabi anonim şirket sıfatı ile özel hukuk tüzel kişisi niteliğine sahip olduğu anlaşılmıştır.

Dosyaya celp edilen Sosyal Güvenlik Kurumu ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Arasındaki Gelir/Aylık Ödemeleri Protokolünde yapılan incelemede; söz konusu protokolün kamu kurumu niteliğindeki Sosyal Güvenlik Kurumu ile özel hukuk tüzel kişisi niteliğindeki T.C. Ziraat Bankası A.Ş. arasında 10.02.2009 tarihinde akdedildiği, protokolün ''Amaç ve kapsam" başlıklı 1.maddesinde; ''Bu Protokol, Kurum mevzuatı çerçevesinde gelir/aylık ödemesi, toptan ödeme ve diğer ödemelerin yapılmasını, takibini ve hesap mutabakatlarının sağlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenler.'' hükmü,

30.maddesinde; ''Bu protokol imza tarihinden itibaren bir yıl süre ile geçerlidir. Taraflar protokolün sona erme tarihinden en az 3 (üç) ay önce feshi ihbarda bulunmadıkları takdirde protokol aynı şartlarla bir yıl daha uzamış sayılır. Taraflar her zaman 6 (altı) ay önceden feshi ihbarda bulunmak kaydıyla tek taraflı olarak protokolü fesih hakkına sahiptir. Taraflar, iş bu protokol hükümlerinin ihlal edilmesi durumunda protokolü derhal ve tek taraflı olarak feshedebilir. Bu durumda fesih, ihbarı takip eden 3 (üç) ay sonra yürürlüğe girer.

Protokolün yenilenmemesi ya da feshedilmesi hallerinde, durum, gelir/aylık alanlara Kurum tarafından yapılacak duyuru ile ilan edilir.'' hükmü yer almaktadır.

Protokolün 30.maddesinden anlaşıldığı üzere, söz konusu protokolde tarafların her ikisine de ihbarda bulunmak kaydıyla tek taraflı olarak fesih hakkı tanınmış olup, bu da uyuşmazlığa neden olan sözleşmede (protokolde) taraflardan birinin gerektiğinde kullanmak üzere üstün yetkilerle donatılmadığını, başka bir anlatımla da hak ve yükümlülükler bakımından eşitliğin öngörüldüğünü göstermekte dolayısıyla anılan sözleşmenin idari sözleşme sayılmasına da olanak bulunmamaktadır.

Bu kabuller birlikte değerlendirildiğinde, taraflar arasında akdedilen iptale konu sözleşmenin, tarafların özgür iradeleri ile akdettikleri ve dahi taraflardan kamu kurumu niteliğindeki Sosyal Güvenlik Kurumuna bir üstünlük tanımayan özel hukuk sözleşmesi olması karşısında, bu sözleşmenin iptaline ilişkin uyuşmazlığın çözümü de özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinin görevine girmektedir.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümü adli yargı yerinin görevine girdiğinden Sakarya 2.Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, Sakarya 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin 19.09.2014 gün, E:2014/692, K:2014/535 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 2.3.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

| Başkan | Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|---|
| Serdar | Eyüp Sabri | Ali | Nurdane |
| ÖZGÜLDÜR | BAYDAR | ÇOLAK | TOPUZ |

| Üye | Üye | Üye |
|---|---|---|
| Alaittin Ali | Ayhan | Mehmet |
| ÖĞÜŞ | AKARSU | AKBULUT |